

az Akadémia előtt lévő kertben a Széchenyi-szobor parkjában fogják fölláttatni. A Than-szobor elhelyezéséről még nem határoztak.

(Magyar-francia szakszótár.) Sömjen Géza dr. budapesti ügyvéd, az itteni francia főkonzulátus titkára már gyakran tett irodalmi szolgálatot is nemzetünknek azzal, hogy történelmünket, közjogi intézményeinket megismertette a franciákkal. Most kiadott könyve merőben gyakorlati célt szolgál: jogi, közigazgatási, kereskedelmi és pénzügyi szótára, francia okiratmintái nélkülözhetetlen szolgálatára vannak mindenkinek, a ki a két nemzet közti érdekközvetítés bármily formájával foglalkozik. Eddig a német-francia szótárakhoz volt kénytelen fordulni a magyar jogász és kereskedő szükség esetében; de a ki valaha ilyen segítő eszközzel dolgozott, az ismeri megbízhatatlant és hézagos voltát. Sömjen dr. könyve minden pontban hű és megbízható tolmács. A terjedelmes szakszótár a szerző tulajdona; a Hornyánszky Viktor műhelyében gondtal készült, erős vászonba kötött könyv megrendelhető a tulajdonosnál (VI., Teréz-körút 40—42.) és lapunk kiadói hivatalában.

(Nemzeti küzdelem.) Kornai István illy című legújabb versköte, mely gyújtó tűzű hazafias verseket, politikai és társadalmi szatirákat tartalmaz, most jelent meg második kiadásban. Ára 3 korona.

(Tudományos élet.) A Földrajzi Társaság április 31-én, csütörtökön, este hat órakor az egyetem földrajzi intézetének nagytermében fölolvadó estét rendez, melynek tárgya Mészáros Gyula dr. előadása: *Utazásom Nagy-Magyarországban*.

(Csákó és kalap.) A Magyar Színház Csákó és kalap című mai bemutatójára a katonai uniformisokat, csákókat és sapkákat Tiller Mór és Társa szállította.

(Uj Idők.) Herceg Ferenc regényének, A fehér páva-nak folytatását közli az Uj Idők husvéti száma. Ezenkívül Bíró Lajos, Kisbán Miklós és Farkas Pál novellát, Alexander Bernát cikket, Horváthné elmés csevegést irt az ünnepi számba, a mely Komjáthy Jenő hagyatékából is közöl néhány verset. A képek közt van Mária Dorottya királyi hercegnő, több színhazi fölvetel, a Héderváry-kastély, egyéb aktuális fölvetel és tréfás fejléc.

FŐVÁROSI ÜGYEK.

A kritikus esztendő.

A télen a Felső Krisztinavárosi Kaszinó egyik vacsoráján Bárczy István polgármester nagyobb programszerű beszédben azt a kijelentést tette, hogy az 1910. év Budapest életében elsőrendű kritikus esztendő lesz, mert olyan arányú alkotások várnak megoldásra, a melyek a főváros fejlődésének, Budapest egész életének és közigazgatásának új irányt szabnak. Ma már nagy vonásaiban kialakult és nyilvánosságra került ezeknek az alkotásoknak a terve azokban a bizalmas tanácskozásokban, a melyeket a polgármester a kerületi törzsfőnökökkel folytatott.

A gázgyár megváltása akkor már perfekt dolog volt, a Tabán lerombolását és szabályozását a törvényhatóság már elhatározta. Később került nyilvánosságra a polgármesternek az a terve, hogy a külső városrészekben levő nagy telekkomplexumokat a főváros vásárolja meg, a belső városrészekben levő telkeket pedig ötvenéves bérlet útján értékesítse, illetőleg beépítésre alkalmassá tegye. A telekvásárlások között első helyen van a Krausz Mayer örököseinek angyalföldi telke, a mely kerekaszámban négyszáz magyar hold. Ezt akarta megvásárolni a polgármester tizennyolc millió koronáért. A kerületi törzsfőnökök értekezletén azonban nem volt vásárlókedv. Nem tudott általános megelégedést kelteni az a terv sem, hogy a belső telkeket, elsősorban a lipótvárosi telkeket, a város ötven évre bérbe adja.

Ismeretes a polgármesternek az a törekvése is, hogy minél előbb, lehetően még ebben az esztendőben megépítsék a harmadik elektromos-telepet, még pedig városi kezelésben. Ezt azért akarja a polgármester sürgősen megvalósítani, hogy a világítás monopóliumát a főváros számára újra megszerezze, nehogy az elektromos-telepek káros mértékben csinaljanak konkurenciát a városi gázgyárnak. De szükségesnek tartja azért is, hogy a város maga láthassa el elektromos árammal a városi üzemeket és a városi elektromos-gyár segítségével mielőbb megválósíthassa a legnagyobb szociális alkotást, a kisipari műhelyeket, a melyeknek tervén már sürgősen dolgoznak a mérnöki hivatalban. A Magyar Villamossági Részvénytársaság megváltása 16,700.000 koronába kerülne, de a társaság ride-

gen elzárkózik a szerződéstől eltérő minden tárgyalástól, noha a vállalat egyfázisu áramrendszerének modern rendszerré való átalakítása jelentékenyen olcsóbb és könnyebb, mint a másik vállalat egyirányu áramrendszerének modernizálása. A Budapesti Általános Villamossági Társaság nem zárkózik el oly ridegen és a társaság nevében a Magyar Általános Hitelbank tett konkrét ajánlatot a fővárosnak. A Hitelbank ajánlata szerint a fővárosnak hétszáz koronás árfolyamon kellene átvennie a Budapesti Általános Villamossági Részvénytársaság részvényeit, a melyeknek tőzsdei árfolyama ötszázkilencvennyolc korona. Ez az árfolyamdifference maga kerekaszámban négy millió korona veszteséget jelent a fővárosra. A harmincötezer részvény átvétele 24,500.000 koronába kerülne, körülbelül abba az összegbe, a melyért a főváros a telepet a szerződés alapján is megválthatja. Ezzel szemben a harmadik telepnek városi kezelésben való megépítése 16 millió koronába kerül.

Az elektromos-telep megváltása, illetőleg a részvények megvásárlását az ajánlat különböző dolgokkal köti össze. Junktimot akar az elektromos megváltás, a gázgyárnak december helyett július elsején való átvétele, az újpesti gázgyár megvétele és a gázgyár telkének kártalanítása között. A gázgyár megbécslésekor ugyanis a főváros kiküldöttéi, a kikhez a bizottság elnöke is csatlakozott, azt vitatták, hogy a fővárosnak joga van a telkeket a beszerzési áron, vagyis hatszázezer koronáért visszaváltani, a gázgyár képviselői pedig azt bizonyították, hogy a város köteles megfizetni a telkek forgalmi értékét, a mi meghaladja az ötmillió koronát. A gáztársaság legutóbb nagy előterjesztésben bizonyította, hogy joga van a telkek forgalmi árához.

Az új gázgyár különben már igen kellemetlen meglepetést okozott a városházán. A gázgyár megváltásáért folytatott harcban ugyanis az illetékes ügyosztály azt jelentette, hogy az 1911—1913. években csak a 18,554.558 korona megváltási ár terheli a városi üzemet, s 1913-ban kell majd üzembe helyezni egy 11,496.074 korona befektetéssel épített község-gázgyárat és 1,200.000 koronáért épített vízgázgyárat, továbbá át kell alakítani ötmillió korona befektetéssel a ferencvárosi gyárat. Az egész új befektetés tehát az ügyosztály számítása szerint 1913-ban 17,696.074 korona lett volna, a mely összeg az időközi csőhálózat kibővítésével együtt 1921-ben emelkedett volna a megváltás összegével együtt 39,250.632 koronára, 1931-ben 48,000.000 koronára és az összes befektetés csak 1942-ben érte volna el az ötvenkétmillió koronát. Ezen a számításon alapult természetesen a jövedelmezőségi számítás is.

A főváros Európa egyik legkiválóbb szakemberét, Weisz zürichi igazgatót bízta meg az új gázgyár tervének és költségvetésének kidolgozásával, a ki a munkát már befejezte, s kitünt, hogy az új község-gázgyár, a melyre az ügyosztály tizenegymillió koronát írányzott elő, harminchétfmillió koronába fog kerülni. A városi gázgyár befektetése tehát már 1913-ban, a mikor az új gyár megépül, harmincötmillió korona helyett legalább ötvenötmillió korona lesz.

A kerületi törzsfőnököknek a múlt héten tartott értekezletén jutott nyilvánosságra a polgármesternek az a terve, hogy közvetleneőbb befolyást gyakoroljon Budapest közlekedő politikájára és ha a szerződés engedte időn belül a villamos vasutakat megváltani nem is tudja, legalább a vasutak igazgatásában vegyen részt a főváros. Az értekezleten Jellinek Henrik, a közuti vasut elnökgazdátja azt a javaslatot tette, hogy a főváros vásároljon a társaságtól huszonötezer darab részvényt hatszáz koronás árfolyamon. A törzsfőnökök értekezlete a huszonötezer darab részvény vásárlásáról nem nyilatkozott, de a kerületi vezérek nyilatkozatokban tiltakoztak az ajánlat elfogadása ellen.

Az ideai alkotások közé tartozik az építőprogram végrehajtásának a folytatása is. Ugy látszik azonban, hogy az ideai építőprogram jelentékenyen kisebb lesz a tavalyinál. Szó volt egy városi téglagyár építéséről, megcsinálták a tervet is, de azután a városi téglagyárról véglegesen lemondott a polgármester. E helyett egy városi jéggyár építése került napirendre, a melyet még a nyáron meg akarnak építeni. Az építőprogramban az idén is első helyen áll az iskolák építése.

Ezek azok a nagyobb alkotások, a melyeknek megvalósítását a polgármester erre az esztendőre tervezte, s ezekhez járul még a községi takarékpénztár életbeléptetése, az állatkertnek, Artézi-fürdőnek, Sáros-fürdőnek és Rudas-fürdőnek a megépítése. Kétségtől kívül komoly és nagyszabású dolgok forrnak a városháza kohójában, olyan alkotások, a melyeknek megvalósítása alkalmas lehet a főváros lábraállítására, fejlődésének hatványozott mértékben való előmozdítására, de ha kellő óvatosság és a szokásosnál reálisabb számítás nélkül ötletszerűen ugranak bele, fejlődés helyett a községi adónak újabb, még pedig nagy mértékben való fölemelését, a polgárság tönkretetését is jelentheti. Ennek a megfontolására a belügyminiszter is a költségvetés jóváhagyásával kapcsolatban a legkomolyabban figyelmeztette a fővárost.